

سرمقاله

ضرورت هماهنگی

سیاست‌های مالی و اعتباری

ادامه از صفحه یک...مسئله بعدی که برسی می‌شود، همسویی یا ناهمسو بودن عملکرد سیاست‌گذاری بانک مرکزی با نظریات پولی است. متوسط رشد نقدینگی در فاصله سال‌های ۹۰ الی ۹۷ حدود ۲۶ درصد و تورم حدود ۱۷ درصد بوده است، اما بعد از این دوره زمانی با خروج آمریکا از برجام و تشدید تحریم‌ها متوسط نرخ رشد نقدینگی و تورم به طور هم‌زمان افزایش یافت. همین مشاهده در رابطه با نرخ رشد پایه پولی نیز صدق می‌کند. نرخ رشد پایه پولی در سال‌های ۹۰ الی ۹۷ حدود ۱۵ درصد بوده که بعد از آن به ۳۱ درصد رسیده است. دسته نظرات کلی عرضه پول به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول نظراتی جریان اصلی است که به دو گروه پولی‌گراها یا عمودی‌گراها یا همان دیدگاه نئوکینزی تقسیم می‌شود و دسته بعدی نظریه پساکینزی‌ها است که به دو دسته افقی‌گرایی یا سازگارگرایی و ساختارگرایی تقسیم می‌شود. رویکرد جریان اصلی بیان می‌کند که ذخایر بانک مرکزی سپرده‌ها را ایجاد می‌کند. این نظریه همان نظریه ضرب فزاینده است. جریان اصلی بیان می‌کند که با توجه به اینکه ضرب فزاینده ثابت است یا کنترل رشد پایه پولی می‌توان تورم را کنترل کرد. مطالعات تجربی، نظریه برون‌زایی پول را تأیید نمی‌کنند. این نظریه بیان می‌کند با مدیریت رشد پایه پولی می‌توان تورم را کنترل کرد، اما این مسئله با آزمون داده‌های آماری تأیید نشده است. داده‌های آماری فرضیه برون‌زایی و عمودی‌گرایی پول را تأیید نمی‌کند. البته در کشورهایی با رشد نقدینگی بالا رشد پایه پولی با تورم همبستگی دارد، اما رابطه علی تأیید نمی‌شود. رویکرد دوم با همان نئوکینزی‌ها نیز بیان می‌کنند که ذخایر سپرده‌ها را ایجاد می‌کند، اما کانال اثر بهره بر تورم اثر گذار است و سیاست‌های پولی باید از کانال نرخ بهره و قاعده تیپلور دنبال شود. این دسته به کنترل نرخ رشد نقدینگی و پایه پولی‌باور دارند، اما راهکار سیاستی تورم را کانال نرخ بهره و اثر آن در زمان شوک فشار هزینه و انتظارات تورمی می‌دانند. بسیاری از بانک‌های مرکزی در تعیین نرخ تورم هدف نمی‌توانند دقیق عمل کنند. رواقع کنترل تورم با افزایش نرخ بهره چالش‌های بسیاری دارد، اما نظریه جریان اصلی بر این پایه است که تقاضای کل با افزایش نرخ بهره کاهش پیدا می‌کند. اگر بخواهیم بر اساس رویکرد جریان اصلی عمل کنیم، بانک مرکزی باید توان محاسباتی دقیق داشته باشد، اما بنده فکر می‌کنم که مرکز ما در حال حاضر توان انجام این کار را ندارد به همین دلیل تاکنون از نرخ بهره در سیاست‌های پولی استفاده نشده است. رویکرد افقی‌گرایان یا سازگار گرایان معتقدند که بانک مرکزی پول را خلق نمی‌کند بلکه بانک‌ها هستند که خلق پول را انجام می‌دهند. از نگاه این گروه رابطه علت بین وام و سپرده این است که عملیات وام‌دهی موجب ایجاد سپرده می‌شود. این در حالی است که نظریه گروه عمودی‌گرایی عکس این مسئله را بیان می‌کند. گرچه عرصه پول در این مدل درون‌زا انجام می‌شود، اما بانک مرکزی می‌تواند بر عرضه پول اثر بگذارد. ابزار سیاستی بانک مرکزی برای اثرگذاری بر عرضه پول از نظر این گروه نیز همان نرخ بهره است، اما این درسته اهمیت نرخ بهره‌رادر سیاست‌گذاری خیلی بالا نمی‌دانند. رویکرد ساختارگرایان این است که عرضه پول به صورت درون‌زا انجام می‌شود، اما پیچیدگی‌های تصمیم مالی را نیز در نظر می‌گیرند، این دسته همچنین معتقدند که بانک‌ها با مدیریت دارایی و بدهی‌ها حتی نیاز به ذخایر عملیات وام‌دهی را انجام دهند. ساختارگرایان نیز معتقدند که مهم‌ترین ابزار سیاستی بانک مرکزی در سیاست‌گذاری پولی نرخ بهره است، اما این دسته درجه اهمیت نرخ بهره را یک درجه پایین‌تر می‌آورند. برآیند نظرات این گروه‌ها این است که بانک مرکزی از طریق اعمال سیاست‌های پولی خیلی نمی‌تواند بر تورم اثر بگذارد و آن را کنترل کند.

بادداشت

اهداف اسرائیل از تشدید عملیات در غزه

ادامه از صفحه یک...گذرگاه‌ها و نقاط کنترل شدید، مختل کند. در واقع، اسرائیل با این سناریو به دنبال آن است که یکپارچگی عملیاتی مقاومت غزه را نیز از بین ببرد. در گذشته، اسرائیل در تلاش‌های مشابه موفق نبوده اما امروز، با بهره‌گیری از شرایط جغرافیایی آسیب‌پذیر غزه، سعی دارد این منطقه را به‌بخش‌های کوچک‌تر تقسیم کند. این اقدام باعث می‌شود که افراد برای حرکت بین مناطق مختلف، مجبور به عبور از گذرگاه‌ها و دالان‌های کنترل‌شده باشند. این استراتژی نه تنها یکپارچگی جغرافیایی غزه را از بین می‌برد، بلکه به دنبال کشف و خنثی‌سازی شبکه تونل‌های مقاومت نیز هست. یکی دیگر از اهداف اسرائیل، اعلام منطقه رفع به‌عنوان منطقه حائل است. این منطقه که حدود یک پنجم مساحت نوار غزه را شامل می‌شود، قرار است به‌عنوان یک محدوده امن عمل کند تا فاصله بین مناطق شمالی تحت کنترل اسرائیل (مانند شهر کهای صهیونیست‌نشین) و باقی غزه افزایش یابد. این اقدام نشان‌دهنده نگرانی عمیق اسرائیل است؛ زیرا در طول سال‌ها نتوانسته است کنترل کامل بر غزه داشته باشد و حالا رژیم صهیونیستی به دنبال ایجاد فضای امن برای بازگشت شهرک‌نشینان به شمال واداه‌سه‌فالت‌های عمرانی در این مناطق است، واقعیت این است که همه مردم غزه، حتی کسانی که به‌صورت رسمی عضو جریان‌های مقاومت مثل حماس یا جهاد اسلامی نیستند، از لحاظ معنوی و عملی با مقاومت همدل هستند. این موضوع نگرانی عمیق رژیم صهیونیستی را برانگیخته است. در گفت‌وگوهای داخلی مقامات اسرائیلی، هم موافقان و هم مخالفان نتایج به این نکته اشاره کرده‌اند که تضمین امنیت رژیم، تنها از طریق ایجاد مناطق حائل و کنترل شدید بر غزه ممکن است. این نگرانی به حدی است که در یک مقطع، اسرائیل اعلام کرد که تمام مردم غزه باید از این منطقه خارج شوند تا امنیت برای شمال مناطق اشغالی فراهم شود.

دولت‌ها برای تحقق شعار سال اهتمام ندارند

جواد نیک‌بین، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی درباره میزان تحقق شعار سال ۱۴۰۳ (جشش تولید با مشارکت مردم) و ضرورت توجه دولتمردان به شعار امسال (سرمایه‌گذاری برای تولید) اظهار داشت: واقعیت این است که تحقق شعار سال گذشته، با چالش‌های جدی روبه‌رو بود و عملاً آن طور که انتظار می‌رفت، عملی نشد؛ نوسانات اقتصادی، مشکلات ساختاری، تحریم‌ها و برخی بحران‌های داخلی، موانع مهمی در مسیر تحقق اهداف شعار سال بوده‌اند. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با تأکید بر ضرورت اقدامات عملی‌تر در مسیر تحقق اهداف اقتصادی بیان کرد: اگرچه دولت بارها بر اهمیت اجرای سیاست‌های اقتصادی تأکید کرده‌اند اما عملکرد آن در این حوزه چندان رضایت‌بخش نبوده است. بسیاری از وعده‌های داده‌شده در زمینه تولید، اشتغال و رشد اقتصادی به‌دلیل مختلف اجرایی نشده و مشکلات معیشتی مردم همچنان پابرجاست. رشد تورم، کاهش قدرت خرید، ناترازی‌های اقتصادی و ضعف در جذب سرمایه‌گذاری، از جمله چالش‌هایی هستند که دولت تاکنون نتوانسته راهکارهای موثری برای حل آنها ارائه دهد. وی تصریح کرد: برخی اقدامات در راستای تحقق شعار سال انجام‌شده اما اقدامات پراکنده و ناکافی بوده و نتوانسته تاثیر محسوسی بر بهبود شرایط اقتصادی کشور بگذارد.

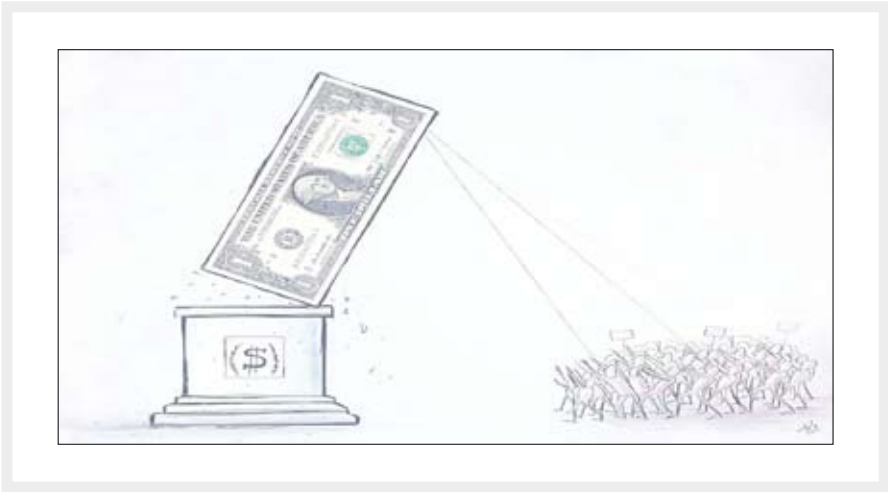
وزیر اقتصاد آینده مسلط به اقتصاد داخلی و جهانی باشد

سید فرید موسوی با اشاره به ضرورت انتخاب گزینه‌ای توانمند برای وزارت امور اقتصادی و دارایی گفت: با توجه به وضعیت اقتصادی کشور، وزیر پیشنهادی باید ترکیبی از مهارت‌های فنی، تجربه مدیریتی، بینش راهبردی و توانایی ارتباطی و اقناعی داشته باشد تا بتواند در شرایط پیچیده امروز، امور اقتصادی را به‌درستی مدیریت کند. این عضو کمیسیون اقتصادی مجلس افزود: تسلط بر مفاهیم کلان اقتصادی همچون تورم، رکود، بازار سرمایه و آشنایی دقیق با ساختار اقتصاد کشور و چالش‌های بومی از جمله پیش‌نیازهای مهم برای تصدی این جایگاه است. کسی که برای این وزارتخانه معرفی می‌شود، باید سابقه فعالیت در نهادهای اقتصادی داشته و با مأموریت‌ها و وظایف این مجموعه آشنا باشد. وی ادامه داد: وزیر اقتصاد باید توان درک و تحلیل شرایط اقتصاد داخلی را در کنار تحولات اقتصادی جهانی داشته باشد و بتواند از ظرفیت‌های هر دو حوزه در جهت منافع کشور بهره‌برد. در عین حال، باید قدرت تصمیم‌گیری در شرایط سخت را داشته باشد و برای عبور از بحران‌های اقتصادی پیش‌رو، شجاعانه تصمیم بگیرد. موسوی با تأکید بر اهمیت استقلال وزیر اقتصاد از فشارهای سیاسی و گروه‌های ذی‌نفوذ اظهار داشت: استقلال نسبی و شجاعت در مواجهه با این فشارها یکی از ویژگی‌هایی است که وزیر اقتصاد باید از آن برخوردار باشد.

«تجارت» بررسی کرد؛ قیمت کالاها و خدمات با وجود افت نرخ ارز کاهش پیدا می‌کند؟

چالش ادامه‌دار چسبندگی قیمت‌ها

می‌شوند. تغییر در نرخ ارز، به ویژه کاهش نرخ دلار، می‌تواند باعث کاهش هزینه‌های واردات شود و به نظر می‌رسد که قیمت کالاها باید کاهش یابد. اما در واقع، این کاهش معمولاً به طور کامل در قیمت‌ها بازتاب نمی‌یابد. در سال‌های اخیر، نرخ ارز در ایران تحت تاثیر تحریم‌ها، نوسانات سیاسی و اقتصادی قرار گرفته است. از سوی دیگر، کاهش یا افزایش نرخ دلار در بازار آزاد معمولاً تأییدی بر قیمت‌ها در بازار دارد. به عنوان مثال، زمانی که دلار کاهش می‌یابد، انتظار می‌رود که قیمت کالاهای وارداتی کاهش یابد. اما در واقع، تغییرات نرخ ارز معمولاً منجر به تغییرات آنی در قیمت‌ها نمی‌شود. پدیده‌ای که در این شرایط مشاهده می‌شود، عدم انعطاف‌پذیری قیمت‌ها در برابر کاهش نرخ ارز است. این پدیده به دلایل مختلفی از جمله چسبندگی قیمت‌ها، رفتار غیرمنطقی تولیدکنندگان و فروشنده‌گان، و شرایط اقتصادی پیچیده کشور ناشی می‌شود.

■ عوامل تاثیرگذار بر چسبندگی قیمت‌ها در ایران

یکی از دلایل اصلی چسبندگی قیمت‌ها، محدودیت‌های ساختاری بازار است. در ایران، بسیاری از کالاها و خدمات تحت کنترل یا نظارت نهاد‌های خاص قرار دارند که ممکن است در تنظیم قیمت‌ها دست داشته باشند. علاوه بر این، برخی از کالاها در بازارهای انحصاری عرضه می‌شوند که کاهش یا افزایش قیمت‌ها در آن‌ها به سختی امکان‌پذیر است. مشکل دیگر، مشکلات موجود در زنجیره تأمین است. گاهی اوقات، افزایش یا کاهش قیمت ارز به‌کندی در زنجیره تأمین محصولات تأثیر می‌گذارد و این موضوع باعث می‌شود که قیمت‌ها بلافاصله کاهش نیابند. علاوه بر این انتظاران تورمی نقش مهمی در چسبندگی قیمت‌ها دارند. مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان بر

■ نگاهی بر علل چسبندگی قیمت‌ها در اقتصاد ایران

مهدی طغیانی نایب‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس در گفت‌وویی پیرامون این موضوع اظهار کرد: تا زمانی که ناشی قیمت‌ارز تثبیت نشود و نوسان در این بازار ادامه داشته باشد، نمی‌توان انتظار داشت که با کاهش نرخ‌ها، قیمت کالاها نیز تعدیل شود. نایب‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: وقتی قیمت ارزهای عمده به‌خصوص دلار در بازار افزایش می‌یابد، قیمت‌نهایی به‌سرکه کالایی نیز دستخوش تغییر می‌شود؛ کالاهایی که تولید آنها به‌مواد اولیه وارداتی وابسته است؛ کالاهایی که بازار خریداری می‌شوند و سوم کالاهایی که تولید آنها با ماشین‌آلاتی انجام می‌شود که تعمیر و نوسازی آنها به‌ارز وابسته است. وی ادامه داد: تاثیر ارز بر قیمت‌نهایی محصول در زمانی که نرخ ارز کاهش می‌شود نیز باید قابل مشاهده باشد اما از آنجایی که در اقتصاد

نبود شفافیت اقتصادی عامل فرار سرمايه‌گذاران

محدودی از دارایی‌ها در داخل وجود دارد که با سیاست‌گذاری مناسب شاید بتوان آن‌ها را به سرمايه تبدیل کرد. برای مثال، با اعتمادسازی و فراهم کردن ابزارهایی، می‌توان سرمايه مردم را به جای خرید دلار و طلا، به طرح‌های با بازده بالاتر از تورم هدایت کرد. وی ادامه داد: در واقع بخشی از سرمايه داخلی به بخش تولیدی منتقل می‌شود. اما این کار بسیار دشوار است؛ چون اعتماد عمومی به دولت نظام‌مالی و حتی فعالان اقتصادی پایین است. عزی توضیح داد: وقتی سرمايه‌گذار نسبت به ثبات اقتصادی کشور بی‌اعتماد باشد، حاضر نیست منابعش را در پروژه‌های تولیدی بلندمدت وارد کند.

گسترده را ندارند. وی خاطر نشان کرد: یکی از مهم‌ترین گزینه‌ها، جذب سرمايه‌گذاری خارجی است. توسعه سرمايه‌گذاری خارجی می‌تواند شکاف موجود را تسادحی پر کند. البته این کار هم پیش‌نیازهایی دارد که مهم‌ترین آن فراهم کردن امنیت و اعتماد

برای سرمايه‌گذاران است. عزتی افزود: در کنار آن، می‌توان از طریق فروش دارایی‌های دولت به خارجی‌ها یا تبدیل برخی دارایی‌ها به سرمايه، منابع مالی وارد کشور کرد. به عنوان نمونه از طریق صادرات یا مشارکت‌های اقتصادی هدفمند، این اقتصاددان در پاسخ به این سؤال که آیا امکان استفاده از دارایی‌های موجود در داخل کشور وجود دارد، گفت: مقدار

گروه اقتصاد کلان: مرتضی عزتی، اقتصاددان در گفتگو با خبرنگار اقتصاد ی خبرگزاری تسنیم پیرامون پیش‌شرط‌های تحقق شعار سال ۱۴۰۴ اظهار کرد: واقعیت این است که ما در کشور با کمبود سرمايه مواجه هستیم، حتی برای جبران استهلاک سرمايه‌های موجود، و چوه لازم در دسترس نیست، چه برسد به سرمايه‌گذاری جدید. بنابراین، وقتی صحبت از افزایش سرمايه‌گذاری برای بهبود تولید می‌کنیم، باید ابتدا مسئله کمبود منابع مالی را حل کنیم. این اقتصاددان تصریح کرد: اکنون به دلیل کاهش رشد اقتصادی، در آمد واقعی مردم به شدت افت کرده و این موضوع باعث کاهش شدید پس‌اندازها شده است. مردم به جای سپرده‌گذاری در بانک‌ها، سعی می‌کنند ارزش پول خود را با خرید کالاهای بادوام، خودرو، مسکن، طلا یا سکه حفظ کنند. این یعنی منابع داخلی توان لازم برای سرمايه‌گذاری

اصلاح نظام بانکی، پیش شرط تحقق شعار سال ۱۴۰۴

زیادی در عدم تحقق شعار سال خواهد داشت. این کارشناس اقتصادی تصریح کرد: بانک‌ها عملاً از عملیات بانکی سودی به‌دست نمی‌آورند. سود اصلی‌شان از خرید و فروش ملک، ارز، و سفته‌بازی است. یعنی بانک‌ها به‌جای نقش واسطه‌مالی، وارد فعالیت‌های سوداگرانه شده‌اند. وقتی سودآوری بانک از کارمز خدمات بانکی نباشد، طبیعتاً تمایلی هم به حمایت از تولید نخواهند داشت. وی تأکید کرد: باید ساختار نظام بانکی از ریشه اصلاح شود. یعنی بانک‌ها باید به جای بنگاهداری و سفته‌بازی، صرفاً به واسطه‌گری مالی بپردازند. سرمايه‌های خرد مردم باید با هدایت و تضمین دولت در پروژه‌های تولیدی و سودآور سرمايه‌گذاری شود. این کار نه در بورس (که عمدتاً به باز تانویه و سفته‌بازی تبدیل شده)، بلکه از طریق بانک‌ها

صورت می‌گیرد. بنابراین اگر می‌خواهیم شعار امسال محقق شود، باید ابتدا نظام بانکی را اصلاح کنیم. وی در خصوص اصلاح نظام بانگی گفت: نظام بانکی ما به‌جای آنکه وکیل منابع مردم باشد، عملاً خود را مالک منابع می‌داند. بانک‌ها تسهیلات را به شرکت‌های زیرمجموعه خودشان می‌دهند و در عوض بنگاه‌های تولیدی واقعی از دریافت تسهیلات محروم می‌مانند. همچنین تسهیلات به‌جای آنکه در اختیار نیازمندان و محرومان قرار گیرد، به کسانی داده می‌شود که سرمايه ریالی مازاد دارند. حتی وام‌های قرض‌الحسنه هم به ابزاری برای جذب سرمايه‌داران تبدیل شده است. مهرپور تأکید کرد: در حال حاضر یکی از چالش‌هایی که زیاد در فضای اقتصادی کشور مطرح می‌شود، بنگاهداری بانک‌هاست. این موضوع تأثیری

گروه اقتصاد کلان: مرتضی عزتی، اقتصاددان در گفتگو با خبرنگار اقتصاد ی خبرگزاری تسنیم پیرامون پیش‌شرط‌های تحقق شعار سال ۱۴۰۴ اظهار کرد: واقعیت این است که ملی تقریباً یک دهه اخیر، هر سال یکی از ابعاد حوزه تولید مورد تأکید رهبری قرار گرفته؛ از «رونق تولید» و «جشش تولید» گرفته تا «تولید دانش‌بنیان» و حالا امسال «سرمايه‌گذاری در تولید». این موضوع نشان می‌دهد که تولید، به عنوان ستون فقرات اقتصاد، هنوز نتوانسته به جایگاه واقعی‌اش برسد. این کارشناس اقتصادی درباره شعار سال توضیح داد: سرمايه‌گذاری در تولید یعنی هدایت اعتبارات، منابع و نقدینگی به سمت بخش‌های مولد. برخلاف بسیاری از کشورهایی که بازار سرمايه نقلی کلیدی دارد، در ایران حدود ۸۵ تا ۹۰ درصد تأمین مالی از طریق بانک‌ها